

GK-054049

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

March / April – 2019

MAOOC - 404 : Sanskrit : Paper - 3

(Alankar Shastra) (काव्यादर्शः)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- ૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કારિકાઓ અનુવાદ કરી સમજાવો. ૦૭
- (૧) ચતુર્મુખમુખામ્ભોજવનહંસવધુર્મમ ।
માનસે રમતાં નિત્યં સર્વશુક્લા સરસ્વતી ॥૧.૧॥
- (૨) શ્લેષઃ પ્રસાદઃ સમતા માધુર્યં સુકુમારતા ।
અર્થવ્યક્તિરૂદારત્વમોજઃ કાન્તિસમાધયઃ ॥ ૧.૪૧ ॥
- (૩) વર્ણાવૃત્તિરનુપ્રાસઃ પાદેષુ ચ પદેષુ ચ ।
પૂર્વાનુભવસંસ્કારબોધિની યદ્ધૂરતા ॥૧.૫૫॥
- (૪) ઇક્ષુક્ષીરગુડાદીનાં માધુર્યસ્યાન્તરં મહત્ ।
તથાપિ ન તદાખ્યાતું સરસ્વત્યાપિ શક્યતે ॥ ૧.૧૦૨ ॥
- ૭૫) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કારિકાઓ અનુવાદ કરી સમજાવો. ૦૭
- (૧) કાશ્ચિન્માર્ગવિભાગાર્થમુક્તાઃ પ્રાગપ્યલંક્રિયા ।
સાધારણમલંકારજાતમન્યત્ પ્રકાશ્યતે ॥ ૨.૩ ॥
- (૨) નાનાવસ્થાં પદાર્થાનાં રૂપં સાક્ષાદ્વિવૃણ્વતી ।
સ્વાભાવોક્તિશ્ચ જાતિશ્ચેત્યાધા સાલંકૃતિર્યથા ॥ ૨.૮ ॥
- (૩) અક્રિયા ચન્દ્રકાર્યાણામન્યકાર્યસ્ય ચ ક્રિયા ।
અત્ર સન્દર્શ્યતે યસ્માદ્વિરુદ્ધં નામરૂપકમ્ ॥૨.૮૪॥
- (૪) ઈદૃશં વર્જ્યતે સદ્ધિઃ કારણં તત્ર ચિન્ત્યતામ્ ।
ગુણદોષવિચારાય સ્વયમેવ મનીષિભિઃ ॥ ૨.૫૬ ॥
- ૨ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર નોંધ લખો. ૧૪
- (૧) દંડીએ આપેલું કાવ્યલક્ષણ.
- (૨) કાવ્યના ગુણો.
- (૩) કાવ્યહેતવઃ ।
- (૪) મહાકાવ્યસ્ય લક્ષણાનિ ।

- ૩ ઉપમા અલંકારનું લક્ષણ આપી કોઇપણ ચાર ઉપમા ભેદોના લક્ષણ તથા ઉદાહરણ આપો. ૧૪

અથવા

આચાર્ય દંડીએ નિરૂપેલ રૂપક ભેદો જણાવી ચાર રૂપક ભેદોના લક્ષણ તથા ઉદાહરણ આપો.

- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર નોંધ લખો. ૧૪

- (૧) નાટ્યશાસ્ત્ર- કર્તા અને કૃતિ પરિચય.
(૨) વામનના ગ્રંથનો પરિચય અને કાવ્યશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે પ્રદાન.
(૩) રુદ્રટનું કાવ્યાલંકાર તથા તેનું સ્થાન અને પ્રદાન.
(૪) આચાર્ય આનંદવર્ધન સુધીની કાવ્યશાસ્ત્રીય પરમ્પરાનો પરિચય.

- ૫ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો (કોઇ પણ સાત) ૧૪

- (૧) કાવ્યાદર્શ કયા શાસ્ત્રનો ગ્રંથ છે ?
(૨) કાવ્યાદર્શમાં કુલ કેટલા પરિચ્છેદ છે ?
(૩) કાવ્યાદર્શના પ્રથમ પરિચ્છેદનું નામ આપો.
(૪) કાવ્યાદર્શ પરની કોઇ બે ટીકાના નામ આપો.
(૫) ચમ્પૂકાવ્ય કોને કહેવાય ?
(૬) દંડીએ કયા બે કાવ્યમાર્ગોનું નિરૂપણ કર્યું છે ?
(૭) ઉદ્ભટના ગ્રંથનું નામ આપો.
(૮) રુદ્રટના 'કાવ્યાલંકાર' પર કોની કોની ટીકાઓ છે ?
(૯) રાજીવમિવ તે વક્ત્રં નેત્રે નીલોત્પલે ઇવ માં કયો અલંકાર છે ?
(૧૦) જાતિક્રિયાગુણદ્રવ્ય સ્વભાવાખ્યાનમીદશમ્ નો અર્થ આપો.